

Avdelningen för djurskydd och hälsa

Krav på transport av animaliska biprodukter och framställda produkter och på hantering vid plats för omlastning

Grundläggande lagstiftning

Hur animaliska biprodukter och framställda produkter ska omhändertas och transporteras anges i förordning (EG) nr 1069/2009¹ och förordning (EU) nr 142/2011².

Enligt 3 kap. 1 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2007:21) om offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter ansvarar länsstyrelserna för kontrollen i enlighet med förordningen ovan avseende insamling, omlastning och transport av sådana animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är matavfall.

De hygienkrav som gäller insamling och transport av animaliska biprodukter anges i artikel 21 i förordning (EG) nr 1069/2009 och vidare bilaga VI och VIII i förordning (EG) nr 142/2011. Förordningarna kompletteras av Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur (K 14).

I 2 kap. 3 § i Statens Jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur anges vilka krav som ställs på registrering av transportörer.

Av 2 kap. 4 § i ovan nämnda föreskrifter framgår vad som krävs för godkännande av plats där omlastning sker.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002 (förordning om animaliska biprodukter)

² Kommissionens förordning (EU) nr 142/2011 av den 25 februari 2011 om genomförande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om genomförande av rådets direktiv 97/78/EG vad gäller vissa prover och produkter som enligt det direktivet är undantagna från veterinärkontroller vid gränsen

Krav på fordon och behållare

De krav som ställs på fordon och behållare liksom på märkning av dessa anges i bilaga VIII i förordning (EU) nr 142/2011.

Transportfordon som hämtar djurkadaver ute på gårdar och som besöker flera gårdar under samma tur bör ha utrustning för avspolning och desinfektion så att sanering kan utföras direkt på lastplatsen av hjulen, samt av behållare, fordon eller utrustning som kontaminerats med blod eller annat spill eller kommit i direkt kontakt med djurkroppar.

Mindre transportfordon som används uteslutande för hämtning av djurkadaver från enstaka gårdar kan inte avkrävas utrustning för avspolning och desinfektion. Dessa bilar får dock lämpligen endast besöka en gård före avlastning och ska rengöras efter avlastning på mellanhanteringsanläggningen.

Byte av transportmedel

Byte av transportmedel i samband med transport av animaliska biprodukter bör ske på någon av följande typer av platser:

- lastbytesplats
- omlastningsplats
- anläggning för hantering eller lagring
- (uppsamlingsplats)

Lastbytesplats

Med lastbytesplats avses en plats där två transportfordon möter varandra och byter last under direkt överinseende av minst en av chaufförerna så att lasten aldrig lämnas obevakad. Den last som byter fordon utgörs antingen av behållare som är individuellt helt täckta eller som utgörs av helt utbytbara lastflak.

På lastbytesplats ställs inga ytterligare krav än de som gäller vid transport på väg. Länsstyrelsen ska således inte formellt godkänna dessa platser.

Omlastningsplats

Med omlastningsplats avses en plats där slutna behållare med innehåll ställs av för mellanlagring i avvaktan på att nästa fordon transporterar dessa vidare till en för ändamålet godkänd eller registrerad mottagande anläggning.

Länsstyrelsen godkänner dessa omlastningsplatser.

Krav:

1. Ingen påfyllning av behållare får ske.
2. Platsen bör vara avskild och ska i övrigt vara lämpad för ändamålet, t.ex. en anläggning för kommunal sophantering, och kan därigenom inte förläggas inom eller i omedelbar närhet av slakteriområde, livsmedelsindustri eller djurbesättning.
3. Åtkomst för obehöriga av innehållet i behållare bör förhindras genom någon av följande åtgärder:

- a. Omlastningsplatsen är inhägnad med ordentligt staket och låsbara grindar även om anläggningen i övrigt (soptipp eller liknande) är inhägnad, och grindarna är alltid låsta utom i samband med lastning och lossning.
 - b. Enbart växlingsflak med låsbart skåp i vilket behållare med innehåll förvaras inlåsta används.
 - c. Enbart stora behållare vilka försetts med lock som är konstruerade så att de inte kan lyftas bort av obehöriga används.
4. Omlastningsplatsen ska bestå av en hårdgjord yta.
 5. Det ska finnas möjlighet att omhänderta spolvatten på ett från smittskyddssynpunkt säkert sätt. Spolvatten kan samlas upp genom avlopp i marken eller genom någon teknisk konstruktion som möjliggör uppsamling varefter anslutning sker till en soptipps lakvattenhantering, kommunalt avlopp eller markbädd eller vidare transport för bearbetning på annan plats. (Om berörd kommunal myndighet bedömer det tillräckligt kan även infiltrationsanläggning godkännas.)
 6. Behållare som lagras på omlastningsplats i avvaktan på vidare transport till bearbetningsanläggning bör vara täckta med lock av plåt eller annat liknande material alternativt placerade i utbytbar lastflak av skåpmodell.

Om tvätt och desinfektion kan utföras med den utrustning som finns på transportfordonet är krav på stationär spolutrustning inte nödvändigt.

Anläggning för mellanhantering och lagring

Detta är en anläggning som hanterar animaliska biprodukter efter det att de samlats in, genom verksamhet såsom sortering, styckning, kylning, frysning, saltning, borttagning av hudar och skinn eller av specificerat riskmaterial, eller som enbart lagrar animaliska biprodukter innan de transporteras vidare till slutdestinationen. Jordbruksverket godkänner dessa anläggningar med stöd av förordning (EG) nr 1069/2009 och bedriver också kontroll vid dessa anläggningar. Det var dessa anläggningar som i tidigare abp-förordning benämndes ”hanteringsställe”.

På en anläggning av detta slag ställs strängare krav än på en uppsamlingsplats (se nedan). Bland annat ställs krav på lämpliga lokaler för verksamheten. Kadaver får alltså inte byta fordon eller behållare utomhus. Likaså ställs strängare krav på hantering av avloppsvatten.

Uppsamlingsplats

Denna typ av anläggning bör inte längre existera då anläggningstypen faller in under begreppet anläggning för hantering och lagring av animaliska biprodukter (se ovan). Om det skulle finnas någon anläggning som fortfarande har godkännande av länsstyrelsen för uppsamlingsplats bör länsstyrelsen ta kontakt med eventuella berörda verksamhetsutövare och informera dessa om att de bör ta kontakt med Jordbruksverket för att erhålla en annan typ av godkännande. I samband med detta bör länsstyrelsen även ta kontakt med Jordbruksverket.

Handelsdokument och hälsointyg

Handelsdokument ska åtfölja de animaliska biprodukterna under hela transporten från avsändare till slutdestination. Kraven anges i artikel 21 i förordning (EG) nr 1069/2009 och vidare bilaga VIII i förordning (EU) nr 142/2011. Jordbruksverket har tagit fram ett antal dokument i blankettform för olika typer av verksamheter. Jordbruksverket har också särskilt beslutat om de dokument som Konvex och Svensk Lantbrukstjänst använder. Dessa dokument är till övervägande del i digital form.

Se 2 kap. 8 a § (SJVFS 2006:84) om vilka krav som ställs. Mer information om handelsdokument återfinns under länken nedan.

www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/djurprodukter/handelsdokument

När det gäller produkter från tredje land krävs det vanligen att dessa åtföljs av hälsointyg istället för handelsdokument.

Utbildning av personal

Personal som arbetar med hantering av animaliska biprodukter måste ha grundläggande kunskap om smittskydd både vad avser risken för spridning av smittämnen och smittrisken för egen del.

Ansökan om godkännande av plats för omlastning

Det är den som är driftsansvarig, d.v.s. huvudansvarig för transporten, som ska lämna in den ansökan till länsstyrelsen som avses i 2 kap 4 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattningsmedel med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur.

Förutom godkännande från länsstyrelsen kan det även krävas miljötillstånd för att verksamheten ska kunna bedrivas, vilket den sökande bör upplysas om i samband med ansökan.